

Kuritegevuse ennetamine ja koolituste kaudu siseturvalisuse valdkonna suutlikkuse suurendamine

Toetuse andmise tingimuste abikõlblikkuse periood
01.01.2022–31.08.2029

Elluviijad

Päästeamet

Politsei- ja Piirivalveamet

Justiitsministeerium

Sisekaitseakadeemia

Korraldusasutus, rakendusüksus, rakendusasutus:
Siseministeerium

**Kaasrahastanud
Euroopa Liit**

SISEMINISTEERIUM

Käskkiri kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõigete 2 ja 4 alusel.

1. Reguleerimisala ja seosed Eesti riigi eesmärkidega

Käskkirjaga reguleeritakse siseministri 12. detsembri 2022. a käskkirjaga nr 1-3/96 kinnitatud Sisejulgeolekufondi 2021–2027 rahastamiskava meetme nr 3.3 „Kuritegevuse ennetamine ja koolituste kaudu siseturvalisuse valdkonna suutlikkuse suurendamine“ toetuse andmise ja kasutamise tingimusi ning korda.

1.1. Seosed Sisejulgeolekufondi (edaspidi *ISF*) ja Eesti riigi eesmärkidega

1.1.1. Toetuse andmise tingimused (edaspidi *TAT*) on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1149¹ (edaspidi *ISFi määrus*) artikli 3 punktis 1 toodud ISFi poliitikaeesmärgiga „Aidata tagada kõrget julgeolekutaset liidus, eelkõige ennetades terrorismi ja radikaliseerumist, rasket ja organiseeritud kuritegevust ja küberkuritegevust ja võideldes nende vastu, abistades ja kaitses kuritegevuse ohvreid ja valmistudes ette Sisejulgeolekufondi kohaldamisalasse kuuluvateks julgeolekuintsidideks, riskideks ja kriisideks, tagades nendevastase kaitse ja neid tõhusalt juhtides“ ning ISFi määruse artikli 3 punktis 2 toodud erieesmärgiga nr 3 „Toetada liikmesriikide suutlikkuse suurendamist seoses kuritegevuse, terrorismi ja radikaliseerumise ennetamisel ja nende vastu võitlemisel ning julgeolekuintsidide, riskide ja kriiside juhtimisel, muu hulgas eri liikmesriikide avaliku sektori asutuste, asjaomaste liidu organite, ametite või asutuste, kodanikuühiskonna ja erasektori partnerite tihedama koostöö kaudu.“

TAT sätestatud toetatavad tegevused kuuluvad järgmiste sekkumise liikide alla:

- koolitus;
- parimate tavade vahetamine, õpikojad, konverentsid, üritused, teadlikkuse suurendamine, kampaaniad, teavitusmeetmed;
- uuringud, katseprojektid, riskide hindamine.

1.1.2. Eesti riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ eesmärk on kasvatada ja toetada meie inimeste heaolu nii, et Eesti oleks ka kahekümne aasta pärast parim paik elamiseks ja töötamiseks. TATi tegevused on seotud strateegia „Eesti 2035“ riigivalitsemise sihtidega, aidates kaasa riigi sujuva toimimise ning riigi julgeoleku ja turvalisuse parandamise eesmärkide täitmisele. Selleks koolitatakse õiguskaitseasutuste (kohtute ja prokuratuuri) töötajaid. Strateegia üheks sihiks on, et võimu teostatakse avalikes huvides ausalt ja läbipaistvalt, järgides õigusriigi põhimõtteid ning tagades inimeste põhiõigused ja vabadused. Eesti on valvatud ja kaitstud. Samuti on TATi tegevustel seos „Eesti 2035“ sihiga nr 4 „inimene, ühiskond ja elukeskkond“, kuna suureneb inimeste teadlikkus küberruumi valitsevatest ohtudest, sh veebis levivatest ohtudest lastele, kasvab oskus märgata ning ennetada väärkohtlemist küberruumis. TATi tegevused panustavad „Eesti 2035“ näitajatesse: Eestit turvaliseks riigiks pidavate elanike osakaal, usaldus riigi institutsioonide vastu.

Projektide elluviijad vastutavad, et projektide tegevused aitavad lahendada „Eesti 2035“ toodud arenguvajadusi.

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1149, millega luuakse Sisejulgeolekufond.

1.1.3. TAT on koostatud tuginedes Siseturvalisuse arengukavale 2020–2030 ning TATi ettevalmistamisel on arvesse võetud Euroopa Komisjoni soovitusi ISFi vahendite kasutamiseks. TAT panustab Siseturvalisuse arengukava 2020–2030 eesmärgi „Ennetav ja turvalise elukeskkonna kujundamise“ ning „Kiire ja asjatundlik abi“ täitmisse.

TATi tegevused on seotud ka Justiitsministeeriumi programmi 2022–2025 eesmärkidega „ennetada kuritegevust, tagada menetlusosaliste (kannatanute, kahtlustatavate ja kolmandate isikute) põhiõiguste kaitse ning kaitsta kriminaaljustiitsüsteemi sõltumatust“ ja „Kriminaaljustiitsüsteem on tõhus, sh digitaalne, ning inimkeskne, sh ohvrisõbralik ning omab võimekust avastada ka uusimaid kuriteoliike.“.

TAT toetatavad tegevused on seotud dokumendi „Kriminaalpoliitika põhialused aastani 2030“ punktiga 4, mille kohaselt keskendub kriminaaljustiitsüsteem ühiskonda enim kahjustavate õigusrikkumiste ärahoidmisele: ennetatakse korruptsiooni-, majandus- (sealhulgas rahapesu), narko-, tehnoloogia- ja keskkonnakuritegevust, inimkaubandust ning vägivalda. Samuti on tegevused seotud justiitsministri ja siseministri poolt 2021. aastal kokku lepitud kuritegevusvastaste prioriteetidega, mille kohaselt tagatakse politseis ja prokuratuuris organiseeritud narkokuritegude, inimkaubanduse ja riigivastaste kuritegude vastane võitlus. Lisaks on Vabariigi Valitsuse poolt 2021. aastal heaks kiidetud „Korruptsioonivastane tegevuskava 2021–2025“, milles on sätestatud, et viiakse läbi korruptsiooniuuring kolmes sihtühendas. Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetud „Vägivalda ennetuse kokkuleppe 2021–2025“ alaesmärgi 7 kohaselt on inimkaubanduse valdkonna prioriteediks teadlikkuse tõstmine ning noorte koolitamine, samuti noorte kaasamine ennetustöösse ja lisaks suurendatakse töötajate, eelkõige välismaalt Eestisse tööle tulevate inimeste teadmisi tööõigusest.

TAT toetatavad tegevused on seotud Päästeameti strateegiadokumendiga „Päästevõrgustiku strateegia aastani 2025“, mille kohaselt lõhkematerjali plahvatuses ei hukku inimesi ja lõhkematerjalidega seotud õnnetusi ei toimu. Selle eesmärgi täitmiseks on fookuses demineerimiskoolitused.

2. Toetatavad tegevused ja eesmärgid

Meetmest toetatakse projekte, mis:

- aitavad kaasa ISFi poliitikaeesmärgi ning erieesmärgi nr 3 täitmisesse;
- on kooskõlas siseturvalisuspoliitika fondide seirekomitee kinnitatud üldiste valikukriteeriumidega, sh on mittediskrimineerivad ja läbipaistvad, arvestades määruse nr 2021/1060² artiklis 9 sätestatud horisontaalseid põhimõtteid ning lähtuvad põhiõiguste hartast ning arvestavad võrdsete võimaluste põhimõttega, sh välditakse diskrimineerimist ja tagatakse ligipääsetavus. Nimetatud põhimõtete hoidmist ja strateegia „Eesti 2035“ sihtide saavutamist soolise võrdõiguslikkuse, võrdseid võimalusi ja ligipääsetavust toetaval moel mõõdetakse järgmise strateegia „Eesti 2035“ näitajatega: "Soolise võrdõiguslikkuse indeks", millesse panustatakse soolise võrdõiguslikkuse alase teadlikkuse tõstmise tegevustega; „Hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik“, millesse panustatakse võrdse kohtlemise alase teadlikkuse

---

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid.

- tõstmisega ja „Ligipääsetavuse näitaja“, millesse panustatakse erivajadusega inimestele ligipääsetavuse tagamisega infole ja kommunikatsioonile;
- on kooskõlas „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttega, millega ei tekitata määruse nr 2020/852³ artiklis 17 nimetatud olulist kahju ühelegi artiklis 9 nimetatud keskkonnameesmärgile;
  - on vastavuses ISFi rakenduskava horisontaalsete tingimustega.

Õiguskaitseametnike koolitused arvestavad Euroopa Liidu Õiguskaitsekoolituse Ameti CEPOLi koostatud Euroopa Liidu strateegilise koolitusvajaduse hinnangu 2022-2025 tulemusi. Erilist tähelepanu pööratakse nimetatud koolitusvajaduse hinnangus toodud peamistele võimelünkadele.

TATi raames viiakse ellu järgmisi projekte, mille mõju ja ulatus on üleriigiline.

2.1. Raske peitkuritegevuse ennetamine

2.1.1. Projekti eesmärk ja sisu

Projekt koosneb kahest alategevusest: korruptsiooniennetus ja inimkaubanduse ennetamine.

2.1.1.1. Korruptsiooniennetus

Alaprojekti raames keskendutakse järgmistele tegevustele: kolme sihtrühma korruptsiooniuuringu läbiviimisele ning õiguskaitse spetsialistide koolitamisele (õppereisidele) ning rahvusvahelise koostöövõrgustiku loomisele ning arendamisele. Korruptsiooniuuring viiakse läbi kolmes sihtrühmas, et hinnata inimeste korruptsioonialaseid teadmisi ning korruptsioonialaste (ennekõike teadlikkuse kasvatamisele suunatud) tegevuste mõju. Vabariigi Valitsus kiitis 2021. aastal heaks korruptsioonivastase tegevuskava, mille eesmärkideks on korruptsiooni teadlikkuse edendamine, otsuste ja tegevuste läbipaistvuse suurendamine ning uurimisvõimekuse arendamine.

Õiguskaitse teadlikkuse kasvatamine ning koostöövõrgustike loomine.

Korruptsiooni ja inimkaubanduse uurimisel, mis on seotud ka organiseeritud kuritegevusega, on äärmiselt oluline rahvusvaheline koostöö ning spetsialistide (politseinikud, prokurörid jt) teadmised. Seetõttu seatakse projekti eesmärgiks tõsta selliste süütegude uurimisega ja analüüsimisega tegelevate spetsialistide teadmisi. Selleks viiakse läbi koolitusi ja õppereise ning laiendatakse rahvusvahelisi koostöövõrgustikke. Eeltoodu lihtsustab edaspidi õigusabipalvete alast koostööd keeruliste kuritegude korral nagu rahvusvahelised altkäemaksud, inimkaubandus jne. Raske peitkuritegevuse ennetamiseks ja avastamiseks on vajalik viia läbi ka pikemaajalisi koolitusi välisriikides, kuna paljudes välisriikides (ennekõike nt Ameerika Ühendriikides) on raske peitkuritegevuse avastamisel oluliselt rohkem kogemusi. Nende kogemuste põhjal on võimalik ka Eesti uurimisasutuse, prokuratuuri ja kohtu teenistujatel omandada olulisi teadmisi ning valmistuda võimalikeks juhtumiteks.

Ühtlasi kavandatakse projekti käigus õppevisiit välisriiki (nt Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriiki) korruptsioonivastase ja kuritegeliku tulude uurimisega seotud valdkonna ametnikele, et õppida korruptsioonikuritegude menetlemise, kuritegeliku

---

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43) artikli 17 tähenduses.

vara ülesleidmise ja varade arestimise kohta. Kogemuste vahetamine ja uued teadmised aitavad otseselt kaasa Eesti praktika muutmisele ning kuritegeliku vara tõhusamale tuvastamisele ning arestimisele. Õppeviidist võtavad osa mh Politsei- ja Piirivalveamet, Kaitsepolitseiameti, Riigiprokuratuuri, Maksu- ja Tolliameti, Siseministeeriumi ja Justiitsministeeriumi ametnikud. Ministeeriumide esindajate osalemine on vajalik, et teha teadlikumaid valikuid võimalike regulatiivsete muudatuste tegemisel ning strateegilisel planeerimisel. Õppeviidi maksumus on kuni 35 000 eurot ning selle korraldab projekti partner Politsei- ja Piirivalveamet.

2.1.1.2. Inimkaubanduse ennetamine

Inimkaubanduse ennetamine on võimalik noorte teadlikuma hoiaku ja käitumise kaudu. Projekti käigus koolitatakse kuni kolmandik gümnaasiumiealistest Eesti noortest märkama inimkaubanduse ohte ja neis olukordades abi otsima. Lisaks noorte koolitamisele tõstetakse ka õiguskaitse jm asutuste teenistujate pädevust inimkaubanduse juhtumite uurimisel. Selleks viiakse läbi regulaarseid ühiskoolitusi selliselt, et kaetud on terve menetlusahel (politsei, prokuratuur) ja kaasatud on lisaks tööinspektorid ja ohvriabi töötajad. Inimkaubanduse ennetamiseks ja inimkaubanduse põhjuste paremaks mõistmiseks arvestatakse koolitustel ka soolise ebavõrdsuse temaga.

Täiendavalt koolitustegevustele viiakse läbi tööalastest õigustest teadlikkuse tõstmise alaseid ennetustegevusi (kampaaniad, sotsiaalmeedia jm) Eestisse tulevatele välistöötajatele, kuna Tööinspektsiooni ja Sotsiaalkindlustusametisse on jõudnud avaldusi töökeskkonnas toimunud juhtumitest, mis viitavad mh inimkaubanduse võimalikkusele. Ennetustegevuste tulemusel oskavad inimesed võimalikke inimkaubanduse märke märgata ja neist teavitada

Viimasena kavandatakse koostöökohtumisi/seminare kolmandate riikidega, kelle kodanikega seoses on Eestis märgatud ekspluateerimist tööturul.

2.1.2. Projekti tulemus

Toetatavate tegevuste tulemusena on koostatud korruptsiooniuuring, õiguskaitse spetsialistid on korruptsiooni ja inimkaubanduse teemadel koolitatud ning arendatud on rahvusvahelist koostööd. Samuti on tõusnud spetsialistide, gümnaasiumiealiste noorte ning välistöötajate teadlikkus inimkaubandusest.

2.1.3. Projekti sihtrühm

Prokurörid, politseinikud, uurijad, analüütikud, tööinspektorid, maksu- ja tolliametnikud, ohvriabitöötajad, gümnaasiumiealised noored, omavalitsuste ja riigiasutuste avaliku sektori töötajad, volikogude liikmed ja riigikogu liikmed, ettevõtete juhid ning finantsjuhid. Laiemalt Eestisse tööle asunud välistöötajad.

2.1.4. Projekti abikõlblikkuse periood

01.10.2022 – 31.08.2029

2.1.5. Projekti elluviija: Justiitsministeerium

Projekti partnerid: Politsei- ja Piirivalveamet, Sotsiaalkindlustusamet

Elluviija sõlmib partneritega lepingud, milles sätestatakse partneri õigused ja kohustused ning vastutus ja aruandluskord projekti elluviimisel.

2.2. Kohtuteenistujate ja prokuröride koolitused

2.2.1. Projekti eesmärk ja sisu

Projekti raames koolitatakse õiguskaitseasutuste (kohtud ja prokuratuur) töötajaid. Selleks tehakse projekti raames järgmisi tegevusi:

- Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (edaspidi *IKT*), tehisintellekti ning digitoendite ja arvutikuritegevuse alase e-kursuse väljatöötamine ning vajaduspõhine uuendamine ja rakendamine kogu projektiperioodi vältel;
  - Iga-aastaste koolituste läbiviimine terrorismi ja radikaliseerumise tõkestamise või rasket ja organiseeritud kuritegevust käsitlevatel aktuaalteemadel.
- Lisaks korraldatakse õppevisiite ning osaletakse väliskoolitustel, tõhustamaks õiguskaitseasutuste piiriülest koostööd ja teabevahetust ning edendamaks parimate praktikate vahetust võitluses raske ja organiseeritud kuritegevuse ning küberkuritegevusega.

Õiguskaitseasutuste töötajaid on vaja koolitada, sest IKT rakenduste kasutamise tõus tänapäeva ühiskonnas on esitamas uusi väljakutseid. Muutunud suhtlus- ja ettevõtluskeskkonna tõttu on kasvamas arvutisüsteemide vahendusel toimepandavate süütegude arv, mille lahendamine eeldab nii õigus- kui ka tehnoloogia valdkonna teadmisi. Digihiskonna kiire areng on muutmas raske- ja organiseeritud kuritegevuse toimepanemise viise ning virtuaalkeskkondade kaudu levitatakse äärmuslikke ideid. Eesti õiguskaitseasutuste töötajatele tuleb tagada piisavad baasteadmised IKTst ning IKTd hõlmavast kriminaalsest tegevusest koos piisavate õiguslaste teadmisega, et edukalt lahendada arvutisüsteemide vahendusel toime pandud süütegevusi.

Täiendavalt on oodata tehisintellekti laialdasemat kasutuselevõttu Eesti avalikus sektoris. Selleks, et tagada nii ühiskonna usaldus uudsete IKT lahenduste kasutamisel ning ühtlasi edendada tehisintellekti laialdasemat kasutamist, sh kohtusüsteemis ning maandada tehisintellekti rakendamise kaasnemaid võimalikke riske (sh põhiõiguste algoritmiline diskrimineerimine), tuleb Eesti õiguskaitseasutuste töötajatele tagada piisavad teadmised tehisintellekti rakenduste toimimisest ja kasutusviisidest.

Lisaks tingivad IKT-alase koolitusvajaduse ka muutused kohtusüsteemis, kuna aina rohkem kogutakse ja kasutatakse kohtumenetluses digitaalseid tõendeid.

Kokkuvõttes on vajalik kohtute ja prokuratuuri töötajaid järjepidevalt koolitada, et kindlustada Eesti õiguskaitseasutuste püsiv võimekus radikaliseerumise, raske ja organiseeritud kuritegevuse (sh rahapesu) ja küberkuritegevuse vastu võitlemiseks. Koolitused aitavad kaasa digitaalse ühiskonna küberturvalisuse ning riigi julgeoleku ja turvalisuse tagamise eesmärkide saavutamisele.

Kõiki projekti tegevusi (sh korraldavad õppevisiite ja koolitusi) viivad ellu projekti partnerid Riigiprokuratuur ja Riigikohus.

2.2.2. Projekti sihtrühm

IKT, tehisintellekti ning digitaalsete tõendite ja arvutikuritegevuse alase e-kursuse sihtgrupiks on kohtute ja prokuratuuri töötajad, kelleks on: kohtunikud, kohtunikuabid, kohtujuristid, Riigikohtu nõunikud, prokurörid ja konsultandid.

Õppevisiitide ja väliskoolituste ning terrorismi ja radikaliseerumise tõkestamist ning rasket ja organiseeritud kuritegevust käsitlevate koolituste sihtgrupiks on kohtute ja prokuratuuri töötajad.

2.2.3. Projekti tulemus

Toetatavate tegevuste tulemusena paranevad Eesti õiguskaitseasutuste töötajate kutseoskused ja teadmised järgnevates valdkondades:

- IKT ja arvutikuritegevus. Õiguskaitseasutuste töötajatel on piisavad tehnoloogiaalased teadmised arvutisüsteemide vahendusel toimepandavate süütegude edukaks lahendamiseks. Neil on piisavad teadmised IKT põhielementidest ning arvutivõrkude ja -taristute ülesehitusest; nad mõistavad IKTd hõlmavate kuritegude spetsiifikat; tunnevad krüptovaluutade väärkasutamise viise õigusrikkumiste toimepanemisel koos võimalustega krüptovaluutade tuvastamiseks, jälitamiseks ning konfiskeerimiseks.
- Digitõendid. Õiguskaitseasutuste töötajad tunnevad asjakohast materiaali- ning menetlusõiguslikku raamistikku, sh rahvusvahelise koostöö edukaks läbiviimiseks; mõistavad digitaalsete tõendite erinevust muudest tõenditest; oskavad digitaalseid tõendeid süüteomenetluses koguda, analüüsida ning kasutada.
- Tehisintellekt. Eesti õiguskaitseasutuste töötajatel on ülevaade tehisintellekti rakenduste olemusest, toimimisest ning nende loomisprotsessist koos potentsiaalsete ohukohtadega. Eesti õiguskaitseasutuste töötajad tunnevad avalikus sektoris kasutatavaid tehisintellekti rakendusi ning krattide kasutamist reguleerivat riigisest ja üle-Euroopalist õigusraamistikku.
- Raske ja organiseeritud kuritegevus ning terrorismi ja radikaliseerumise tõkestamine. Eesti õiguskaitseasutuste töötajatel on piisavad teadmised antud süütegude edukaks lahendamiseks. Eesti õiguskaitseasutuste töötajad tunnevad organiseeritud kuritegevuse asjakohast materiaali- ning menetlusõiguslikku raamistikku rahvusvahelise koostöö edukaks läbiviimiseks. Eesti õiguskaitseasutuste töötajatel on piisavad teadmised ennetamiseks ja võitlemaks radikaliseerumise ning terrorismiga.

2.2.4. Projekti abikõlblikkuse periood 01.01.2022 – 31.12.2027

2.2.5. Projekti elluviija: Justiitsministeerium Projekti partnerid: Riigiprokuratuur, Riigikohus

Elluviija sõlmib partneritega lepingud, milles sätestatakse partneri õigused ja kohustused ning vastutus ja aruandluskord projekti elluviimisel.

2.3. **Laste seksuaalse väärkohtlemise ohvriks langemise ennetamine veebis**

2.3.1. Projekti eesmärk ja sisu

Projekti eesmärk on tõsta laste teadlikkust ja oskusi, kuidas käituda küberruumis, et vältida seksuaalse väärkohtlemise ja väljapressimise ohvriks langemist. Projekti raames plaanitakse ellu viia järgmised tegevused:

- Laste seksuaalse väärkohtlemise ennetamiseks teadusuuringu tegemine, mis hõlmab nii riigisiselt kui rahvusvaheliselt tehtud uuringute kaardistamist; laste seas populaarsemate veebirakenduste kasutamist; laste ning lastevanemate kasutajateekonda; lastevanemate teadlikkust erinevatest laste poolt kasutatavatest rakendustest.

- Luuakse hariduslik veebirakendus, mille raames tõstetakse laste teadlikkust ja oskusi, kuidas käituda küberruumis, vältimaks seksuaalse väärkohtlemise ja väljapressimise ohvriks langemist. Eesmärk on tõsta noorte teadlikkust, et veebis ei saa kunagi kindel olla, kellega suheldakse.
- Materjalide loomine. Kohandatakse vanu ja luuakse uusi materjale laste seksuaalse väärkohtlemise ennetamise teemal nii õpetajatele, noorsootöötajatele, lastekaitse ametnikele, politseinikele kui ka lapsevanematele. Lastevanematele mõeldud materjalid võetakse eraldi fookusesse selleks, et kasvatada nende teadlikkust ja oskusi sel teemal lastega kõnelemiseks. Koostöös mobiilside teenusepakkujatega on plaanis välja töötada soovituslikud infomaterjalid, mis antakse igale lapsele ja tema vanemale, kui lapsele ostetakse esimene mobiiltelefon. Infomaterjali sisu peaks andma edasi praktilisi näpunäiteid, kuidas kaitsta last internetis varitsevate ohtude eest.
- Koolitusprogrammi väljatöötamine, mis aitaks laste väärkohtlemise ennetamisega tegelevatel spetsialistidel paremini mõista veebis toime pandud seksuaalvägivalla olemust ning vajadusel nõustada sel teemal nii lapsevanemaid kui lapsi.
- Koolitused ja seminarid spetsialistidele, et tõsta noortega kokku puutuvate spetsialistide teadlikkust ja oskusi märkamaks veebis väärkohtlemise ohvriks langenud noort ning pakkumaks asjakohast abi.
- Õppeviisidid välisriikidesse spetsialistide teadlikkuse suurendamiseks ja praktikatega tutvumiseks.
- Lisakoolitused veebipolitseinikele ning neile vajalike õppematerjalide loomine.

2.3.2. Projekti sihtrühm

Lapsed, noored, koostööpartnerid, ametnikud, spetsialistid, lapsevanemad.

2.3.3. Projekti tulemus

Toetatavate tegevuste tulemusena tõuseb laste teadlikkus ja oskused, kuidas käituda küberruumis, et vältida seksuaalse väärkohtlemise ja väljapressimise ohvriks langemist. Samuti tõusevad teadmised abi saamise võimalustest.

Tõuseb lastega kokkupuutuvate täiskasvanute teadlikkus, kuidas kõige paremini kaitsta lapsi interneti seksuaalse väärkohtlemise ohvriks langemise eest proaktiivselt.

Tõuseb lastega kokku puutuvate täiskasvanute (sh lapsevanemad, haridusasutuste personal) teadlikkus ja oskused märkamaks veebis väärkohtlemise ohvriks langenud last, pakkumaks asjakohast abi läbi aktiivõppemeetodite.

2.3.4. Projekti abikõlblikkuse periood

01.12.2022 – 31.12.2027

2.3.5. Projekti elluviija

Politsei- ja Piirivalveamet

2.4. Demineerimisalased koolitused

2.4.1. Projekti sisu ja eesmärk

Demineerimisvaldkonna erialaseid sh ka CBRN⁴ valdkonnas, riigisiseid koolitusi ei ole saada, kuna sellise tasemega spetsialiste Eestis napib. Projekti raames plaanitakse saata demineerijad erialastele väliskoolitustele, konverentsidele ja seminaridele. Samuti on kavas väliskoolitajatega koolitused Eestis ja/või ühisõppused välisriikide ja koostööpartneritega. Eesmärgiks on tõsta kõigi demineerimiskeskuse töötajate demineerimisalaseid oskuseid vastavalt nende kvalifikatsioonile.

2.4.2. Projekti sihtrühm

Demineerijad ja laiemalt kõik Eestis elavad inimesed, kes võivad sattuda plahvatusohtlikule alale. Demineerijate tegevuse abil väheneb risk inimeste elule ja tervisele ning kasu saavad ka teised ametkonnad (Politsei- ja Piirivalveamet, Keskkonnaamet, Kaitsepolitseiamet jt), kes on kaasatud plahvatusohtliku olukorra lahendamiseks.

2.4.3. Projekti tulemus

Projekti tulemusena on Eesti demineerijad koolitatud.

2.4.4. Projekti abikõlblikkuse periood

01.01.2022 – 31.08.2029

2.4.5. Projekti elluviija

Päästeamet

2.5. Sisekaitseakadeemia kompetentsikeskus

2.5.1. Projekti eesmärk ja sisu

Sisekaitseakadeemia kujundatakse siseturvalisuse teadus- ja arendustegevuse kompetentsikeskuseks. Projektist rahastatakse kahe teaduri - terrorismi ja radikaliseerumise valdkonna teaduri ning organiseeritud ja raske peitkuritegevuse (sh finantskuritegevuse) valdkonna teaduri – töötasu.

Teadurite tegevused aitavad kaasa eesti ja võõrkeelse teaduskirjanduse tekkele ning valdkonna süsteemsele ja metodoloogilisele uurimisele, mis toetab poliitika kujundamist, asutuste töö korraldamist ning taseme- ja täiendõpet võitluses organiseeritud ja raske peitkuritegevuse (sh finantskuritegevuse) ning terrorismi ja radikaliseerumisega. Samuti rahastatakse teadustegevust toetavaid tegevusi. Projektist rahastatakse lisaks nimetatud teaduritele ka nende juhitud uurimisgruppide tööd (sh töötasu).

Teaduritel on kohustus publitseerida kõrgetasemelisi teadusartikleid, aga kirjutada ka mõttepabereid, analüüse ja raporteid ning juhtida uurimisgruppe või nende töös osaleda. Uurimistulemuste tutvustamiseks korraldatakse seminare ja ümarlaudu valdkonnaga puutumust omavatele ekspertidele. Samuti osalevad akadeemia teadurid suuremate valdkonna konverentside korraldamisel oma uurimissuunal. Teadurite täpsemad tööülesanded lepatakse kokku iga-aastases tööplaanis. Teaduritele on võimalik esitada konkreetse uuringu läbiviimise ülesanne läbi Sisekaitseakadeemia tegevuskava.

Siseministeerium on planeerimas ajavahemikul 2022-2024 koostöös teiste ministeeriumite ja valitsemisala asutustega tegevusi, mis aitavad kaasa kuritegeliku vara

---

⁴ CBRN – keemilised, bioloogilised, radioloogilised ning tuuma-ja lõhkeained

äravõtmiseks tõhusamate meetodite leidmisele ja vajalike muudatuste tegemisele alates 2025. aastast.

Strateegiline ootus Sisekaitseakadeemia organiseeritud ja raske peitkuritegevuse (sh finantskuritegevuse) valdkonna teadus- ja arendustegevusele:

- Eesti Vabariigis organiseeritud ja raske peitkuritegevuse (sh finantskuritegevuse) kujunemise ja toimimise põhjuste, arengutrendide, mõjufaktorite ja võimaliku ulatuse süsteemne uurimine ning võrdlemine. Samuti kuritegevuse vähendamiseks võimalike lahenduste pakkumine, et anda teadmispõhist sisendit poliitika kujundamiseks, politseivõimekuse suurendamiseks või taseme- ja täiendkoolituseks.
- Lähiriikide kohta olukorrajelduse kogumine ja analüüsimine kuritegevuse trendidest ning muutuste prognoosimist. Euroopa Liidu ülestrendide analüüsimist ja rahvusvahelistes koostöövõrgustikes osalemist.
- Kuritegevusest tingitud otsete ja kaudsete kulude suurusjärgu ja mõju majanduskeskkonnale analüüsimine. Kuritegeliku tulululatuse arvestamise meetodikate analüüsimine ja uute meetodiliste võimaluste esitamine.

Strateegiline ootus Sisekaitseakadeemia radikaliseerumise ja terrorismi valdkonna teadus- ja arendustegevusele:

- Uuringud Eesti siseturvalisust mõjutavate radikaalsete ideoloogia ilmingute ja propaganda äratundmiseks ja väljaselgitamiseks (meelsuse tekitamine, üleskutsed, värbamised, poliitiline äärmuslus). Uurida, kuidas poliitilisest äärmuslusest lähtub radikaalsus ja terrorism.
- Islamistlike ühiskondlike alusväärtuste uurimine, analüüsimine ja võrdlemine universaalsetel inimõigustel põhinevate ühiskondlike alusväärtustega. Analüüsida potentsiaalseid konfliktikohti, mis võivad olla aluseks radikaliseerumisele ja sellest tõusetuvalt terrorismile.
- Uurida rahvastiku muutuse mõju radikaliseerumise ja terrorismiohu muutusele, muuhulgas läbi teiste (Euroopa) riikide kogemuste: riskiriikidest lähtuva immigratsiooni mõju äärmusluse levikule; lõimumise, integratsiooni, assimileerumise, hariduse rolli uurimist radikaliseerumise, terrorismiohu muutumisel. Osaleda asjakohastes rahvusvahelistes koostöövõrgustikes.
- Uurida Venemaa Föderatsiooni propaganda radikaliseerivat mõju, võrrelda seda muudest (nt islamistlikest) allikatest lähtuva terrorismi propagandaga.
- Terrorismi rahastamise valdkonna analüüsimine, keskendudes muuhulgas virtuaalvääringute kasutamisele terrorismi rahastamisel ning sotsiaalmeedia ja vabakonna ärakasutamise võimalused terrorismi rahastamisel. Uurimisprojektide algatamine koostöös teiste teadus- ja arendusasutustega.
- Äärmusluse ja sellest tõusetuva terrorismi ennetamiseks loodud taasühiskonnastamise ja deradikaliseerimise programmide mõju hindamine rahvusvahelise kogemuse pinnalt, et teha teadmispõhiseid soovitusi programmide Eestis rakendamiseks.

2.5.2. Projekti sihtrühm

Sisekaitseakadeemia teadurid. Laiemalt saavad projekti tegevustest kasu ka Sisekaitseakadeemia õppurid, õiguskaitse ja muu valdkonna spetsialistid, riigiasutuste avaliku sektori töötajad, Riigikogu liikmed, volikogude liikmed ning Eesti ühiskond ja Euroopa partnerid (sh Euroopa Liidu liikmesriigid, Euroopa Liidu Nõukogu, Euroopa Komisjon, agentuurid).

2.5.3. Projekti tulemus

Ilmunud on valdkonda uurivad kõrgetasemelised publikatsioonid, mõttepaberid, analüüsid, raportid ja muud publikatsioonid. On toimunud arutelud, seminarid ja konverentsid uurimistulemuste tutvustamiseks ning sünergia tekitamiseks.

Projekti tulemusena tõuseb valdkonna süsteemne uurimine läbi süstemaatilise käsitlemise, millest saavad kasu Siseministeeriumi haldusala asutused ja partnerministeeriumid. Sisekaitseakadeemia teadustegevus on mh sisendiks avalikku debatti ning seeläbi poliitikakujundamiseks. Valminud publikatsioonid leiavad kajastamist ajakirjanduses ning samuti on sisendiks poliitika kujundamisse.

2.5.4. Projekti abikõlblikkuse periood
01.01.2023 – 31.08.2029

2.5.5. Projekti elluviija
Sisekaitseakadeemia

3. Riigiabi

Antav toetus ei ole riigiabi ega vähese tähtsusega abi.

4. Tulemused ja näitajad

4.1. Punktis 2 nimetatud projektide seireks ja hindamiseks kasutatavad väljundnäitajad. Kõikide näitajate algväärtus on 0.

Projekt	Näitaja kood ja nimetus	Näitaja mõõtühik	Sihtväärtus 2024	Sihtväärtus 2029	Selgitav teave
Raske peitkuritegevuse ennetamine	O.3.1 Koolitus-tegevuses osalejate arv	arv	2 430	7 290	Osaleja - füüsiline isik, kes saab otseselt kasu. Käesoleva näitaja tähenduses on osaleja isik, kes tegeleb ametialaselt selle konkreetse eesmärgiga hõlmatud küsimustega.
	O.3.2 Vahetusprogrammide/õpikodade/õppekõlastuste arv	arv	3	6	Vahetusprogrammid/seminarid/õppekõlastused tähendavad vastastikust õppimist, et jagada teadmisi ja häid tavasid.
	O.3.6 Projektide arv kuritegevuse ennetamiseks	arv	1	2	Kuriteoennetus hõlmab kõiki meetmeid, mille eesmärk on vähendada kuritegevust ja kodanike ebakindlust nii kvantitatiivselt kui kvalitatiivselt või otseselt tõkestada kuritegelikku tegevust või vähendada kuritegevuse potentsiaali ja kuritegevuse põhjuseid.
Kohtuteenistujate ja prokuröride koolitused	O.3.1 Koolitus-tegevuses osalejate arv	arv	165	245	Osaleja - füüsiline isik, kes saab otseselt kasu. Käesoleva näitaja tähenduses on osaleja

					isik, kes tegeleb ametialaselt selle konkreetse eesmärgiga hõlmatud küsimustega.
	O.3.2 Vahetusprogrammide/õpikodade/õppekülastuste arv	arv	10	19	Vahetusprogrammid/seminarid /õppekülastused tähendavad vastastikust õppimist, et jagada teadmisi ja häid tavasid.
Laste seksuaalse väärkohtlemise ohvriks langemise ennetamine veebis	O.3.6 Projektide arv kuritegevuse ennetamiseks	arv	0	1	Kuriteoennetus hõlmab kõiki meetmeid, mille eesmärk on vähendada kuritegevust ja kodanike ebakindlust nii kvantitatiivselt kui kvalitatiivselt või otseselt tõkestada kuritegelikku tegevust või vähendada kuritegevuse potentsiaali ja kuritegevuse põhjuseid.
Demineerimisalased koolitused	O.3.1 Koolitus-tegevuses osalejate arv	arv	15	81	Osaleja - füüsiline isik, kes saab otseselt kasu. Käesoleva näitaja tähenduses on osaleja isik, kes tegeleb ametialaselt selle konkreetse eesmärgiga hõlmatud küsimustega.
Sisekaitseakadeemia kompetentsikeskus	O.3.1 Koolitus-tegevuses osalejate arv	arv	400	1 000	Osaleja - füüsiline isik, kes saab otseselt kasu. Käesoleva näitaja tähenduses on osaleja isik, kes tegeleb ametialaselt selle konkreetse eesmärgiga hõlmatud küsimustega.
	O.3.2 Vahetusprogrammide/õpikodade/õppekülastuste arv	arv	10	25	Vahetusprogrammid/seminarid /õppekülastused tähendavad vastastikust õppimist, et jagada teadmisi ja häid tavasid.

4.2. Punktis 2 nimetatud projektide seireks ja hindamiseks kasutatavad tulemusnäitajad.

Kõikide näitajate algväärtus on 0

Projekt	Näitaja kood ja nimetus	Näitaja mõõtühik	Sihtväärtus 2029	Selgitav teave
Raske peitkuritegevuse ennetamine	R.3.12 Nende osalejate arv, kes peavad koolitust oma töö jaoks kasulikuks	arv	3 645	Osaleja - füüsiline isik, kes saab otseselt kasu. Selleks et teha kindlaks, kas osaleja peab koolitust kasulikuks, tuleb igalt osalejalt küsida tema arvamust.
	R.3.13 Nende osalejate arv, kes teatavad kolm kuud pärast koolituse	arv	1 823	Osaleja - füüsiline isik, kes saab otseselt kasu. Selleks et teha kindlaks, kas osaleja kasutab oskusi

	läbimist, et nad kasutavad koolituse käigus omandatud oskusi ja pädevust			ja pädevusi, tuleb igalt osalejalt küsida tema arvamust.
Kohtuteenistujate ja prokuröride koolitused	R.3.12 Nende osalejate arv, kes peavad koolitust oma töö jaoks kasulikuks	arv	196	Osaleja - füüsiline isik, kes saab otseselt kasu. Selleks et teha kindlaks, kas osaleja peab koolitust kasulikuks, tuleb igalt osalejalt küsida tema arvamust.
	R.3.13 Nende osalejate arv, kes teatavad kolm kuud pärast koolituse läbimist, et nad kasutavad koolituse käigus omandatud oskusi ja pädevust	arv	171	Osaleja - füüsiline isik, kes saab otseselt kasu. Selleks et teha kindlaks, kas osaleja kasutab oskusi ja pädevusi, tuleb igalt osalejalt küsida tema arvamust.
Demineerimisalased koolitused	R.3.12 Nende osalejate arv, kes peavad koolitust oma töö jaoks kasulikuks	arv	52	Osaleja - füüsiline isik, kes saab otseselt kasu. Selleks et teha kindlaks, kas osaleja peab koolitust kasulikuks, tuleb igalt osalejalt küsida tema arvamust.
	R.3.13 Nende osalejate arv, kes teatavad kolm kuud pärast koolituse läbimist, et nad kasutavad koolituse käigus omandatud oskusi ja pädevust	arv	52	Osaleja - füüsiline isik, kes saab otseselt kasu. Selleks et teha kindlaks, kas osaleja kasutab oskusi ja pädevusi, tuleb igalt osalejalt küsida tema arvamust.
Sisekaitseakadeemia kompetentsikeskus	R.3.12 Nende osalejate arv, kes peavad koolitust oma töö jaoks kasulikuks	arv	500	Osaleja - füüsiline isik, kes saab otseselt kasu. Selleks et teha kindlaks, kas osaleja peab koolitust kasulikuks, tuleb igalt osalejalt küsida tema arvamust.
	R.3.13 Nende osalejate arv, kes teatavad kolm kuud pärast koolituse läbimist, et nad kasutavad koolituse käigus omandatud oskusi ja pädevust	arv	500	Osaleja - füüsiline isik, kes saab otseselt kasu. Selleks et teha kindlaks, kas osaleja kasutab oskusi ja pädevusi, tuleb igalt osalejalt küsida tema arvamust.

5. Projektide eelarved

Projekt	ISF (75%) toetus	Riiklik kaasfinantseering (25%)	Kokku EUR	Kaudsete kulude määr
---------	------------------------	---------------------------------------	--------------	-------------------------

	abikõlblikest kuludest) EUR	abikõlblikest kuludest) EUR		(% otsestest kuludest)
Raske peitkuritegevuse ennetamine	382 500	127 500	510 000	0%
Kohtuteenistujate ja prokuröride koolitused	225 000	75 000	300 000	0%
Laste seksuaalse väärkohtlemise ohvriks langemise ennetamine veebis	562 500	187 500	750 000	3,1%
Demineerimisalased koolitused	525 000	175 000	700 000	0%
Sisekaitseakadeemia kompetentsikeskus	750 000	250 000	1 000 000	7%

6. Korraldusasutus, rakendusasutus, rakendusüksus

Korraldusasutuse, rakendusasutuse ja rakendusüksuse ülesandeid täidab Siseministeerium (edaspidi *SiM*). Ülesandeid ei delegerita.

SiM sisestab elluviija edastatud teabe alusel käesolevas TATis sätestatud projektide info struktuuritoetuste registrisse ja avab projekti.

7. Kulude abikõlblikkus

- 7.1. Abikõlblike kulude kindlaks määramisel lähtutakse Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) §-dest 15–17 ja 21.
- 7.2. Kaudsed kulud on ühendmääruse § 21 lõikes 5 nimetatud üldkulud ja § 21 lõikes 6 nimetatud tegevustega seotud § 16 lõikes 1 nimetatud personalikulud. Kaudseid kulusid hüvitatakse ühtse määra alusel vastavalt punktis 5 toodud protsendile abikõlblikest otsestest kuludest.
- 7.3. Kaudseid kulusid ei pea tõendama.
- 7.4. Otseseid kulusid hüvitatakse tegelike kulude alusel.
- 7.5. Abikõlblikud on tegevuste elluviimiseks vajalikud otsesed kulud, sh
  - 7.5.1. ühendmääruse §-s 16 toodud personalikulu. Projekti juhtimisega seotud personalikulud võivad moodustada kuni 10% projekti eelarvest;
  - 7.5.2. koolituste, seminaride, konverentside, infopäevade, ümarlaudade korraldamise kulu (sh lektori/koolitaja tasu ja tema kulud seoses koolitusega (sh majutus- ja reisikulud); ruumide ja tehnika rent, toitlustus, osalejate ligipääsetavuse kulud (sh vajadusel viipekeele tõlge, kirjeldustõlge, kirjutustõlge);
  - 7.5.3. koolitusmaterjalide (sh e-õppematerjalide), meetodikate, infomaterjalide ja juhiste kulu (sh materjalide ja e-kursuste koostamine, toimetamine, kujundamine, trükkimine, paljundamine ja tootmine (nt õppevideod)), koolitusmaterjalide koostajate eksperttasud ning neile ligipääsetavuse tagamisega seotud kulud (nt subtiitrid videotele);
  - 7.5.4. teaduskirjanduse soetamisega ning teadusandmebaasidele ja teadusartiklite ning ajakirjade täistekstidele ligipääsuga seotud kulu;
  - 7.5.5. tõlkekulu (sh koolitusmaterjalide tõlkekulu, koolituse tõlge (k.a sünkroontõlge));
  - 7.5.6. temaatilistel õppeviisidel, koolitustel, seminaridel ja konverentsidel osalemise kulud (sh päevaraha, kindlustus, transport, majutus, osalustasud). Kolmandates riikides toimuvatel

- õppevisiitidel, koolitustel, seminaridel ja konverentsidel osalemine ning neisse õppevisiidi korraldamine tuleb eelnevat kooskõlastada SiMiga. Vastav põhjendus esitada SiMile e-toetuste keskkonna kaudu Euroopa Komisjoni poolt kehtestatud vormil vähemalt 45 päeva enne õppevisiidi, koolituse, seminari või konverentsi toimumist;
- 7.5.7. kommunikatsioonitegevused (sh personalikulu ja teenuse ostmise kulu, meediakampaaniad, videoklippide tootmine);
- 7.5.8. teavitamise kulu (sh vajalike märgiste tellimine, meened, üritused);
- 7.5.9. uuringu, küsitluse, analüüsi läbiviimine (sh teenuste tellimine) ja selle avalikustamise kulu;
- 7.5.10. kohtuteenistujate ja prokuröride koolitusprojekti puhul on abikõlblik ka infosüsteemi arendamise kulu;
- 7.5.11. erisoodustus ja sellelt tasutav maks.
- 7.6 Mitteabikõlblikud on ühendmääruse §-s 17 sätestatud kulud ning seadmete soetamise ja rentimise kulud, välja arvatud punktis 7.5.2 nimetatud tehnika rentimise kulu.

8. Toetuse maksmise tingimused ja kord

- 8.1. Toetust makstakse vastavalt ühendmääruse §-des 24 ja 26 sätestatud tingimustele.
- 8.2. Toetust makstakse tegelike kulude alusel, kui abikõlblik kulu on tekkinud ja see on tasutud. Kaudseid kulusid hüvitatakse punkti 7.2 kohaselt.
- 8.3. Enne esimese makse saamist peavad elluviija ja partner esitama SiMile:
- 8.3.1. väljavõtte oma raamatupidamise sise-eeskirjast, milles on kirjeldatud, kuidas projekti kulusid ja nende tasumist eristatakse raamatupidamises muudest projekti elluviija ja partneri kuludest;
- 8.3.2. asutuse riigihangete korra;
- 8.3.3. edasivolitatud õiguste korral esindusõigusliku isiku antud volituse koopia;
- 8.3.4. punktides 8.3.1-8.3.3 nimetatud dokumente ei pea esitama, kui elluviija või partner on varem SiMile nimetatud dokumendid esitanud ja neid ei ole enne projekti rakendamist muudetud. Elluviija või partner esitab SiMile sellekohase kirjaliku kinnituse.
- 8.4. Elluviija esitab SiMile e-toetuste keskkonna kaudu maksetaotluse vähemalt kord poolaastas, kuid mitte sagedamini kui kord kvartalis projekti elluviimise algusajast arvates.
- 8.5. Makse aluseks olevate dokumentide menetlusaeg on kuni 80 kalendripäeva dokumentide saamisest arvates.
- 8.6. SiMi õigused ja kohustused makse menetlemise peatamisel ja maksest keeldumisel on sätestatud ühendmääruse §-s 33.
- 8.7. Lõppmakse saamiseks esitatavad dokumendid esitatakse koos projekti lõpparuandega. Lõppmakse tehakse pärast tingimuste ja kohustuste täitmist ning SiMi kontrollitud lõpparuande kinnitamist.

9. Elluviija ja partneri õigused ja kohustused

- 9.1. Elluvijale kohalduvad kõik ÜSS2021_2027 ja selle alusel kehtestatud õigusaktides toetuse saajale sätestatud kohustused.
- 9.2. Elluviija ja partner peavad täitma lisaks TATis sätestatud kohustustele ühendmääruse §-i 10 lõigetes 2 ja 3 ning §-is 11 toetuse saajale kehtestatud kohustusi, sh järgima ostumenetluse läbiviimise nõudeid.
- 9.3. Ühtlasi on elluviija kohustatud:
- 9.3.1. esitama SiMile projekti kirjelduse Struktuuritoetuse registrisse sisestamiseks ministeeriumi väljatöötatud vormil 15 tööpäeva jooksul TATi kinnitamisest;
- 9.3.2. esitama SiMile kinnitamiseks projekti eelarve jagunemise tegevuste ja aastate kaupa SiMi väljatöötatud vormil 15 tööpäeva jooksul TATi kinnitamisest. Tegevuskava ja eelarveridade vahelist jaotust tohib muuta kuni kaks korda aastas (taotlus esitada SiMile

15. jaanuariks ja/või 15. juuniks). Tegevuskava ja eelarve muutmist ei ole vaja taotleda järgmistel juhtudel:
- eelarverida suureneb vähem kui 15% kinnitatud eelarvereale plaanitud summast;
  - eelarvereale planeeritud summa jaotus muutub aastate lõikes;
  - täpsustub tegevuste kulude detailne kirjeldus;
- 9.3.3. rakendama projekti vastavalt kinnitatud tegevuste kirjeldusele ja eelarvele;
- 9.3.4. esitama projekti maksete prognoosi iga aasta 15. jaanuariks ja 15. juuniks SiMi väljatöötatud vormil;
- 9.3.5. teavitama SiMi, kui toetatava tegevusega samalaadsele tegevusele on taotletud toetust teistest meetmetest või muudest välisabi vahenditest;
- 9.3.6. koguma ja töötleva andmeid seirearuande jaoks, sh koolitavate andmeid koolitustel osalenud isikute kohta kooskõlas isikuandmete kaitse seadusega ning tagama korrektsete osalejate andmete olemasolu e-toetuste keskkonnas hiljemalt maksetaotluse esitamise ajaks;
- 9.3.7. viivitamatult teavitama SiMi kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis:
- 9.3.7.1. asjaoludest, mis takistavad täitmast elluviija ülesandeid;
- 9.3.7.2. TATi muutmise vajalikkusest;
- 9.3.7.3. projekti elluviimisel esinevatest probleemidest, mis võivad mõjutada tulemuse saavutamist.
- 9.4. Tegevuse elluviija ja partner kohustuvad andma igakülgse sisulise panuse seiresse, kontrolli, auditisse või hindamisse.
- 9.5. Elluviija ja partner peavad säilitama dokumente vastavalt ÜSS2021 2027 §-le 18 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 82 lõikele 1 viis aastat elluviijale tehtud lõppmakse tegemise aasta 31. detsembrist arvates.

10. Aruandlus

- 10.1. Elluviija esitab SiMi projekti tegevuste, tulemuste ja näitajate saavutamise edenemise vahearuande SiMi väljatöötatud vormil e-toetuste keskkonna kaudu üldjuhul iga aasta 15. jaanuariks ja 15. juuniks vastavalt 31. detsembri ja 31. mai seisuga tegevuse elluviimise algusajast arvates. Kui projekti tegevuste alguse ja esimese vahearuande esitamise tähtpäeva vahe on vähem kui neli kuud, esitatakse vahearuanne järgmiseks tähtpäevaks.
- 10.2. Elluviija esitab SiMi projekti tegevuste, tulemuste ja näitajate saavutamise edenemise lõpparuande e-toetuste keskkonna kaudu 45 päeva jooksul alates tegevuse abikõlblikkuse perioodi lõppkuupäevast. Kui projekti tegevused lõppevad enne abikõlblikkuse perioodi lõppu, tuleb lõpparuanne esitada 45 päeva jooksul tegevuste lõppemisest arvates.
- 10.3. Juhul, kui vahearuande ja lõpparuande esitamise tähtaja vahe on vähem kui kuus kuud, esitatakse ainult lõpparuanne.
- 10.4. Projekti vahe- ja lõpparuandes (edaspidi *projekti aruanne*) kajastatakse info vastavalt e-toetuste keskkonna aruande andmeväljades nõutule.
- 10.5. Kui e-toetuste keskkonna töös esineb tehniline viga, mis takistab projekti aruande tähtaegset esitamist, loetakse projekti aruande esitamise tähtajaks järgmine tööpäev peale vea kõrvaldamist.
- 10.6. SiM kontrollib üldjuhul 15 tööpäeva jooksul aruande laekumisest, kas projekti aruanne on nõuetekohaselt täidetud ja annab ülevaate tehtud tegevustest.
- 10.7. Kui projekti aruandes puudusi ei esine, kinnitab SiM projekti aruande.
- 10.8. Projekti aruandes puuduste esinemise korral annab SiM elluviijale vähemalt kümme tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks ning SiM kinnitab aruande kümne tööpäeva jooksul peale puuduste kõrvaldamist.
- 10.9. Tegevuste puhul, mis sisaldavad koolitusi, mis toimuvad vähem kui 3 kuud enne projekti lõpparuande esitamise kuupäeva, esitab elluviija e-toetuste keskkonnas järeldaruande.

10.10. SiMil on õigus küsida tegevuse elluviijalt lisainfot projekti tegevuse käigu ja tulemuste kohta.

11. TAT muutmine

- 11.1. SiMil on õigus muuta toetuse andmise tingimuste käskkirja enda või elluviija algatusel.
- 11.2. Kui ilmneb vajadus projekti tegevusi, tulemusi, eelarvet, näitajaid või abikõlblikkuse perioodi muuta, esitab elluviija SiMile põhjendatud taotluse (edaspidi *TAT muutmise taotlus*).
- 11.3. SiM vaatab TAT muutmise taotluse läbi 25 tööpäeva jooksul alates selle kättesaamisest ja annab hinnangu TAT muutmise taotluse kohta.
- 11.4. Puuduste esinemise korral annab SiM elluviijale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. TAT muutmise taotluse menetlemise tähtaega võib pikendada puuduste kõrvaldamiseks ettenähtud tähtaja võrra.
- 11.5. Elluviijal on võimalik TAT muutmist taotleda üks kord kuue kuu jooksul. SiMi eelneval nõusolekul võib TATi muutmist taotleda sagedamini.
- 11.6. SiM võib TATi muuta, kui selgub, et muudatuste tegemine on vajalik TAT edukaks elluviimiseks või elluviijal ei ole toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel võimalik jätkata. SiM teavitab sellest elluviijat mõistliku aja jooksul.
- 11.7. SiMil on õigus toetust suurendada ja vähendada. Toetuse summat võib suurendada ühendmääruse § 13 lõikes 1 toodud tingimuste kohaselt.
- 11.8. TAT muutmise eelnõu kooskõlastatakse vastavalt ühendmääruse §-le 48.

12. Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord

- 12.1. Finantskorrektsioone teeb SiM vastavalt ühendmääruse §-dele 34–37.
- 12.2. Kui abikõlbmatud kulud jäävad elluviija enda tasuda, siis vastavalt ühendmääruse § 37 lõikele 4 väheneb projekti eelarve finantskorrektsiooni võrra.

13. Vaiete lahendamine

SiM otsuse või toiminguga vaide või vaidluse menetleja on SiM, määrates vaide lahendajaks teenistuja, kes ei ole vaidlusaluses küsimuses otsuseid või toiminguid teinud või nende tegemist nõustanud. Vaide esitamisele ja menetlemisele kohalduvad ÜSS2021_2027 §-s 60 nimetatud erisused haldusmenetluse seaduses sätestatud vaide esitamise regulatsioonile. Vaidlused riigiasutuste, sh valitsusasutuste vahel lahendatakse Vabariigi Valitsuse seaduses sätestatud korras.

14. Rakendussätted

Käskkiri jõustub tagasiulatuvalt alates 01.01.2022.